

Nemėžio šv. Rapolo Kalinausko bažnyčia

„Dievas yra meilė...“

„Padarykime žmogų pagal mūsų paveikslą ir panašumą...“

DIEVO IKONA ŽMONIŲ MEILĖS SANTYKIUOSE

Foto esė

Respublikinio 9–12 klasių mokinių kūrybinių darbų konkurso „Meilės koordinatės“

Meninės krypties darbas

Darbą atliko:

Vilniaus r. Nemėžio šv. Rapolo Kalinausko gimnazijos mokiniai
(Adresas: Vilniaus r. Nemėžio sen. Nemėžio k. Sirokomlės g. 2):
Agata Prokopovič, 10 kl., <agattele24282@gmail.com>,
Adrian Guščo, 11 kl., <adrian.maly@yahoo.com>,

Konsultavo:

VU MF Visuomenės sveikatos III k. studentas,
Nemėžio šv. R. Kalinausko bažnyčios jaunimo animatorius,
Artur Adam Markevič, artur.markevic@vu.mf.stud.lt

2015 m.

Žmogus gyvendamas anksčiau ar vėliau pradeda ieškoti savo ir viso pasaulio prasmės. Ypač jaunimas, kuris palieka saugaus vaikiško pasaulio įvaizdį, nenori taikstyti su mumis pateikiama juodai - balta tikrove. Būdami jauni, neretai piktinamės dėl aplinkui karaliaujančio melo ir nenuoširdumo, nusiviliame autoritetais, kurie nesugeba mūsų suprasti ar padėti. Mumyse kyla noras maištauti prieš tvyrančią tuštumą. Jaunųjų širdys alksta tikrųjų vertybių, jausmų bei santykių. Tad neriname į gyvenimo spalvų paiešką. Ieškome tikrosios meilės bei tikrojo pažinimo.

Religija mums sufleruoja, jog tą tikrumą galime atrasti Dieve. Edita Štein sakė: „*Kas ieško tiesos, ieško Dievo, nesvarbu, ar jam pačiam tai aišku, ar ne*“. Ieškant tikrumo Dievo keliais mus lydi visai žmonijai patikėta misija – dovanoti meilę. Sukurdamas žmogų, Dievas suteikė vyrui ir moteriai troškimą – gebėjimą mylėti bei jausti atsakomybę už kitą. Todėl meilė yra pagrindinis ir įgimtas kiekvieno žmogaus pašaukimas. Taip pat tai yra Dievo visai žmonijai duota galimybė gyvenime būti laimingiems.

Tačiau, deja, šiais laikais vieniems meilė tapo tik biologiniu fenomenu, antriems – cheminiu patrauklumu, akimirkos įgeidžiu ar spontaniška emocine reakcija, tretiems – reklamos įrankiu ir net rinkos preke. Meilė, kaip žmogiškosios prigimties dvasinė apraiška, kaip aukščiausia vertybė, orientuota į kitą asmenybę, kai kuriais atvejais prarado savo vertę.

Meilę reikia ne tik pajusti, bet ir patirti visa savo esybe. Tikra meilė visada yra nukreipta į kitą. Ji gimsta tarp dviejų ar daugiau žmonių – poros ar didelės šeimos – sujungdama juos pasitikėjimo ir intymumo saitais. Erichas Fromas knygoje „*Menas mylėti*“ rašė, kad „*jei aš iš tiesų myliu žmogų, aš myliu visus žmones, aš myliu pasaulį, aš myliu gyvenimą. Jei aš kažkam sakau: „Aš tave myliu“, turiu būti pasirengęs sakyti: „Aš tavyje myliu visus, aš per tave myliu visą pasaulį, aš tavyje myliu ir save*““.

Visoms kartoms meilė būdavo (ir yra) slėpinys. Antikos kultūrose kalbėta apie skirtingas meilės formas. Ričardas Pagojus knygoje „*Meilės pamokos*“ išskiria ir apibūdina net šešias skirtingas žmonių meilės rūšis:

Manija – apsėstoji meilė. Ji grindžiama aistra ir pavydu. Tiesioginė šio žodžio reikšmė yra beprotystė, tačiau kartais verčiamas kaip meilė, kai norima parodyti be galo didelį pomėgį ar net liguistą potraukį;

Storge – prieraišioji meilė, arba meilumas. Tyras, švelnus jausmas, pripildytas rūpesčio, gerumo; *Ksenija* – Šiuo žodžiu apibūdinami santykiai tarp šeimnininko ir jo svečio. Tai meilė svetimam nepažįstamam keliautojui, ieškančiam užuovėjos;

Erosas – jausmingoji meilė. Graikų kasdieninėje kalboje šis žodis turėjo dvi reikšmes: aistringa meilė ir aistringas noras. Juo apibūdindavo tai, kas patikdavo, kas buvo laikoma gražiu ir geru.

Eros reiškė stiprų troškimą, norą pasiekti tai, į ką veržėsi žmogus, ką turėjo kiti, bet pačiam buvo nepasiekiamo. Erotinė meilė – tai didelis troškimas pasisavinti mylimą objektą, turėti jį, taip pat mylėti tik tai, kas vertinga ir gražu;

Filija – meilė, kuri pirmiausia yra draugystė, ir todėl ji kupina pagarbos ir pasitikėjimo. Dar vadinama broliška meile, arba meile tarp lygių. Pagrindinė meilės *filija* sąlyga yra sugebėjimas įsijausti į kito žmogaus emocinę būseną;

Agapė – pasiaukojama meilė, tyriausia dvasinio ryšio forma, sakralinis priėmimas, meile pasauliui dalinimasis. Tai džiaugsmingi santykiai vienas su kitu ir su pasauliu. Mylintis žmogus padarys viską, kad jo mylimajam būtų gera, o svarbiausia, kad nieko nereikalaus mainais už savo jausmus ir dėl išrinktojo bus pasiruošęs paaukoti bet ką. Šiuo žodžiu buvo apibūdinama Dievo meilė žmogui apie kurią skelbė pirmieji krikščionys.

Apaštalas Jonas, kalbėdamas apie giliausius Dievo būties slėpinius sako, kad „*Dievas yra meilė*“ (Jn 4, 16). Dievas, būdamas Meilė, savyje išgyvena asmeninio bendravimo meilės paslaptį. Iš tiesų meilė reiškia bendrystę. Apreiškimo atsakymas, kurį Bažnyčia išaiškino ir perdavė savo mokymu apie Švenčiausiąją Trejybę yra toks: Dievas yra meilė savo prigimtyje. „*Dievą išpažįstame vieną, bet ne vienasmenį*“ (KBK 254). Dar prieš mylėdamas žmogų, kurį sukūrė, Dievas turėjo savyje Žodį, mylimąjį Sūnų, kurį mylėjo begaline meile, tai yra Šventojoje Dvasioje.

Kiekvienas iš mūsų yra sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą: „Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; vyrą ir moterį; sukūrė juos.“ (Pr 1, 27). Kūrėjas diferencijuoja žmogų pagal lytį, tad Jo atspindys vyro lytiškume yra skirtingas nuo moters: Dievas dovanoja vienokias savo savybes Adomui, kitokias – Ievai. Tos savybės formuoja asmens prigimtį – vyras norėdamas būti vyru, privalo pažinti „vyriskąjį“ Dievo paveikslą savyje; panašiai su moterimi – tikrasis moters portretas turi būti piešiamas Dieviškojo slėpinio, paslėpto jos sielos gelmėje, spalvomis. Todėl norėdami suvokti tikrąją Dievo ikoną būtina žvelgti į dviejų – vyro ir moters – paveikslų galeriją.

Ak, kokia tu graži, mano
mylimoji, (...) tavo akys kaip
✠ balandžių! (Gg 1, 15)

Kaip obelis tarp miško medžių –
mano mylimasis tarp vaikinių.
Kaip smagu sėdėti jo paūsmėje,
ir jo vaisiai man saldūs.
(Gg 2, 3)

Kadangi žmoguje yra paslėptas Dievo – Meilės – paveikslas, vadinasi, ir žmogaus prigimtis yra meilė. Žmogus negali gyventi be jos. Jis ima nebesuvokti savęs, gyvenimas netenka prasmės, jeigu jame nepasireiškia meilė, jeigu žmogus jos nepatiria ir negali joje gyvai dalyvauti.

Vyras ir moteris yra skirti „vienas kitam“ ne todėl, kad Dievas juos būtų sukūręs pusinius ar nepilnus. Jis juos sukūrė asmenų bendrystei, kurioje galima ragauti Švenčiausiosios Bendruomenės meilę ir vienybę – o tai yra žmogaus egzistavimo tikslas: „*Dievas, be galo tobulas ir pats savyje laimingas, vien iš savo gerumo laisvai sukūrė žmogų, kad padarytų jį savo laimingo gyvenimo bendrininku*“ (KBK 1). Dievo žodis leidžia mums suprasti lyčių lygybę, bet vienu metu ir skirtingumą. „*Negera žmogui būti vienam. Padarysiu jam tinkamą bendrininką*“ (Pr 2, 18). Iš Pradžios knygos teksto matome, jog joks gyvis negalėjo tapti „tinkamu bendrininku“ žmogui: „*Žmogus davė vardus visiems galvijams, visiems padangių paukščiams ir visiems laukiniams žvėrims, tačiau sau tinkamo bendrininko nesurado.*“ (Pr 2, 20). Adomas trokšta sau lygios sielos, kurios neranda net pačiuose gražiausiuose Edeno gyvuluose. Ir tik kada Dievas atvedė vyrui moterį, kurią sukūrė iš jo šonkaulio (pal. Pr 2, 21), t. y. tos pačios materijos ir to paties vidaus, vyras sužavėtas sušuko, išreikšdamas meilę ir bendrystę: „*Kaulas mano kaulų ir kūnas mano kūno*“ (Pr 2, 23). Vyras įvertina moterį kaip antrąjį „aš“, kaip tokį pat žmogų, kuriame jie vienas kitam gali pagelbėti, nes iš vienos pusės yra lygūs kaip asmenys („kaulas mano kaulų...“), bet iš kitos – papildo vienas kitą savo prigimtiniu skirtingumu.

Yra aišku, jog vyras ir moteris vienodai lygiai sukurti pagal Dievo paveikslą. Abu yra asmenys, apdovanoti protu ir valia, gebantys orientuoti savo gyvenimus įgyvendindami gautą laisvę. Tačiau abu tai daro savitu, savo lytinei tapatybei artimu būdu, taip, kad krikščioniškoji Tradicija gali kalbėti apie abipusiškumą ir papildomumą. Šios sąvokos, neseniai kažkaip tapusios kontroversinėmis, vis dėlto yra naudingos norint išreikšti, kad vyras ir moteris vienas be kito negali pasiekti gyvenimo ir savęs suvokimo pilnatvės.

Vyras ir moteris nuo pat pradžios pašaukti egzistuoti ne tik vienas greta kito, bet abipusiškai vienas kitam. Dievas sukūrė vyrą ir moterį, kurie turi abipusį erotinį troškimą ir gebėjimą jausti aistrą. Abipusiškumas santykiuose sukuria tikrą artimumo ir bendrumo jausmą, kuris neleidžia užgesti meilei.

Papildomumas – tai vyro ir moters skirtingumai lygybėje. Tai tarpusavio sąveika, pagal kurią vyras ir moteris priklauso vienas nuo kito. Tie ypatingi skirtingumai darniai veikia kartu jų abiejų labui, naujos gyvybės labui ir jų bendruomenės gėriui.

Kai kalbame apie vyro ir moters papildomumą, neturime šios sąvokos painioti su siaura idėja, kad abiejų lyčių vaidmenys ir santykiai yra uždaryti viename ir statiškame modelyje. Papildomumas įgyja daug naujų formų, nes kiekvienas vyras ir kiekviena moteris įneša savo

asmeninį indėlį į tarpusavio santykius. Nuosavas asmeninis turtingumas ir charizma tai didelis turtas ir grožis.

Vyrą ir moterį stipriai veikia jų lytinis tapatumas: jie skirtingai jaučia, skirtingai myli, skiriasi jų pašaukimas vaikų atžvilgiu, kitais keliais eina į tikėjimą. Todėl vyras ir moteris traukia vienas kitą lytiškai ir dvasiškai. Santuokoje Dievas juos sujungia taip, kad, savo skirtingumuose tapdami „vienu kūnu“ (pal. Pr 2, 24), galėtų būti kūrybingai vaisingi. Perduodami gyvybę savo palikuonims, vyras ir moteris – sutuoktiniai ir tėvai – ypatingu būdu yra Kūrėjo bendradarbiai.

Kadangi žmonės yra kūniški asmenys, todėl yra labai svarbu teisingai suprasti žmogaus lytiškumą. Lytiškumas – tai pagrindinio žmogaus siekio – poreikio mylėti ir būti mylimam (per prierašumą, draugystę, seksą) – dalis. Tai dovana, kurią kiekvienas mūsų gavome, kad galėtume labiau išreikšti savo meilę kitiems. Tai graži, gera, nepaprastai galinga, šventa energija, suteikta mums Dievo ir kiekviena mūsų kūno ląstele patiriama kaip nenumaldomas potraukis nugalėti savo neužbaigtumą, eiti link vienybės ir tobulumo su kūrinija ir pačiu Kūrėju. Tai troškimas surasti kelią atgal į Rojus sodą, kur galėtume nuogi, be gėdos ir baimės jausmo, džiaugtis meile. Svarbu suvokti, kad šią galingą energiją reikia kreipti tinkama linkme. Kitaip ji gali tapti destruktivi.

Lytiškumą formuoja žmogaus vertybės, įsitikinimai, požiūris į savo ir priešingą lytį. Lytiškumas skirtas ne tik giminei pratęsti, bet yra svarbus žmogui, kaip asmeniui ir yra nuo jo neatsiejamas. Vyriškumo ir moteriškumo supratimas prasideda nuo to, kad sužinome, ko reikia kitam asmeniui, ir norime patenkinti tą poreikį, jei tik galime tai padaryti. Kai pabrėžiame būtinybę aprūpinti kitus tuo, ko jiems reikia, o ne stengiamės išpildyti savo egoistiškus geismus, mumyse išskyla tai, kas vertingiausia, tikriausia ir tvirčiausia. Tikrasis vyriškumas bei moteriškumas atsiranda ir atsiskleidžia tik į kitą žmogų nukreiptuose santykiuose. Kuo geriau vyras supranta moterį ir kuo labiau ryžtasi padaryti ją laimingą, tuo vyriškesnis jis tampa. Lygiai taip pat ir su moterimi: kuo geriau ji supranta vyrą ir stengiasi dėl jo padaryti visa, ką gali, tuo nuostabiau išsiskleidžia jos moteriškumas. Mes nei suprasime savo seksualinės prigimties, nei galėsime ja džiaugtis, kol rimtai neatsižvelgsime į savo pareigą naudoti savo skirtingą prigimtį taip, kad tarnautume kitiems.

Labiausiai su Dievu supanašėjama per meilę. Meilė apima žmogaus kūną, o kūnas dalyvauja dvasinėje meilėje, tačiau myli ne vien dvasia ar vien kūnas – myli žmogus, asmuo kaip viena būtybė, sudaryta iš kūno ir sielos. Tik kai abu dėmenys iš tikro susivienija, žmogus tampa visiškai savimi. Žmogus yra pajėgus siekti aukštesnės meilės, o ne vien pasiduoti geidulingajai, kuri viską traktuoja kaip objektą savo potraukiams tenkinti. Jei lytiškumas suvokiamas tik kaip

biologinė funkcija (kaip valgymas, miegojimas ar seksualinis aktyvumas), asmuo yra suskaldomas, tampa fragmentuotas. Žmogus apsimeta, jog tai, ką daro, neveikia nei jo, nei aplinkinių vidinio asmens – pasaulėžiūros, vertybių, motyvų. Tuomet žmogaus kūnas ir jis pats tampa įrankiu, kuriuo galima pasinaudoti ir išnaudoti. Todėl kiekvienam žmogui būtina suprasti meilės svarbą ir išmokti teisingai atskirti savo jausmus kitam asmeniui.

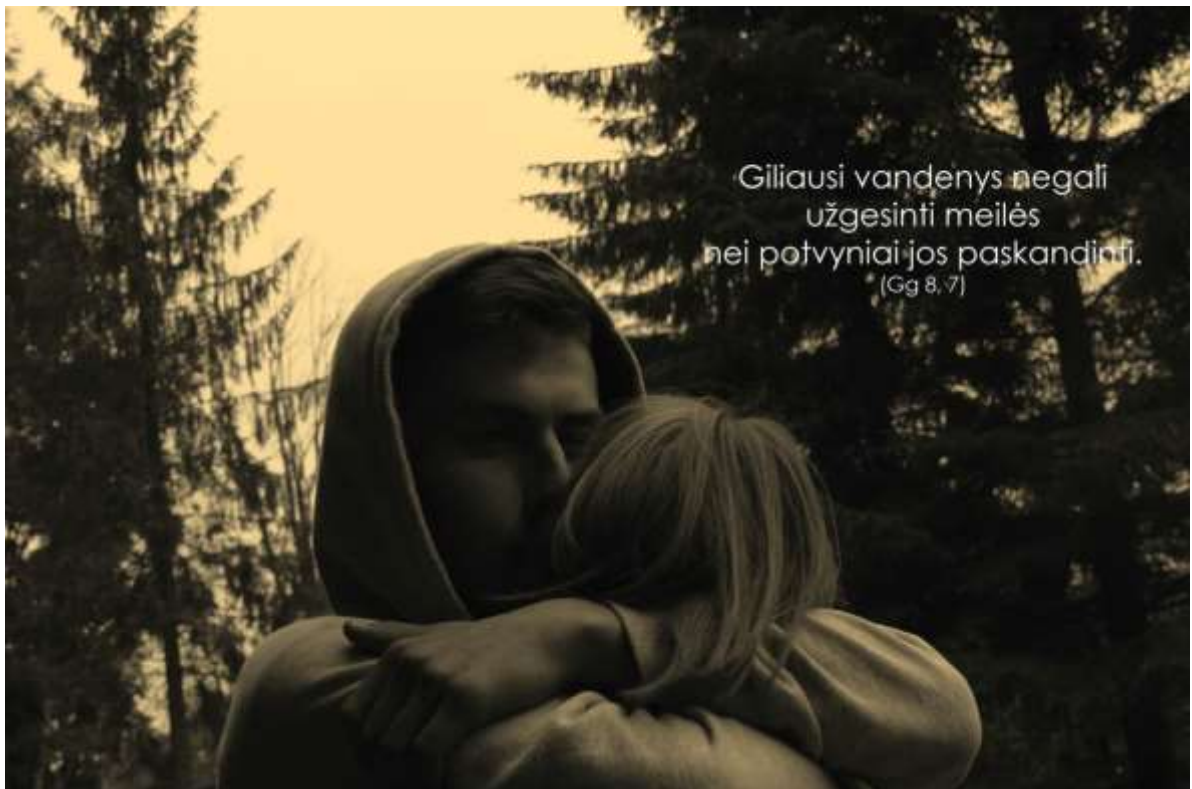
II Vatikano Susirinkimas teigia, jog žmogus yra vienintelis kūrinys, kurio Dievas norėjo sau pačiam (pal. Gaudium et spes, 24). Ten pat teigiama, jog žmogus gali atskleisti save tik dovanodamasis kitam. Jonas Paulius II, savo meditacijoje apie besąlyginį dovanojimąsi teigia, kad tai kyla iš mūsų panašumo į Dievą, kuris savyje yra besąlyginis Asmenų dovanojimasis. Kai Adomas sušunka: „*Kaulas mano kaulų ir kūnas mano kūno*“ (Pr 2, 23), jis turi omenyje, jog „*moteris kyla iš manęs ir yra skirta man, tad jos dėka galiu tapti dovana, nes ir ji yra dovana man*“.

Atmetę bendrystę su Dievu žmonės prarado tą tyrumą, todėl yra priversti ieškoti figmedžio lapų. Gimtoji nuodėmė yra tarytum apakimas, grožio nuvertinimas. Tačiau Fiodoras Dostojevskis teigė, jog „*grožis išgelbės pasaulį*“. Iš krikščionybės perspektyvos galime sutikti su juo, jei suvokiame, kad kūrinijos grožio viršūnė yra žmogus, o žmogiškumo idealas yra Jėzaus asmuo. Jėzaus prisikėlimas yra nuostabiausio grožio apreiškimas. Tai grožis, kuris yra galios šaltinis. Apaštalai, matydami tą Gyvąjį Grožį, gavo beribę jėgą skelbti Gerąją Naujieną visoms tautoms. Prisikėlęs Jėzus yra naujasis Adomas (pal. Rom 5, 12-21), kuris grąžina žmonijai skaistaus žvilgsnio vienas į kitą malonę. Per Jėzų atgimsta tikrasis vyriškumas ir moteriškumas bei jų tarpusavio sugebėjimas besąlygiškai dovanotis.

Deja, žmogus vis dažniau tą grožio troškimą užpildo pakaitalais, kurie nekyla iš tikrosios meilės. Todėl augame instinktų ir greitųjų malonumų kultūroje; todėl stebime meno krizę. Kaip sakė lenkų poetas, C. K. Norvidas, „*negalima kurti grožio, nedalyvaujant meilėje, nedalyvaujant žvilgsnyje, kuriuo Dievas nuo pat pradžių apėmė visą pasaulį ir žmogų*“. Bet, tai nereiškia, jog žmogus nesugeba nugalėti šios kultūros. Svarbu išdrįsti kovoti su nuvertėjimu ir blogį nugalėti gerumu (pal. J. Matulaitis). Kaip tą padaryti?

Nesenai šventuoju paskelbtas popiežius siūlo įsisąmoninti, jog „*Dievas dovanoja žmogui žmogų*“. Svarbu skirti Dievo patikėtą dovaną nuo nupirkto daikto ar priemonės: žmogus negali tapti man įrankiu – jis visados yra tikslas. Jeigu širdyje neturėsime Dievo ir negalvosime apie žmogų kaip Dievo tobuliausią kūrinį, bus labai sunku skaisčiai pažvelgti į kitą. Mūsų žvilgsnis visada bus kaip prekybos centre: ką įsigyti, kuri prekė man labiau tinka, kas labiausiai patenkintų mano poreikius. Tačiau jei širdyje jausiu, jog kitas žmogus man yra patikėtas, niekada jo nevertosiu, bet visada ieškosiu to, kas jam yra gera, ir kursiu meilės kultūrą. Tada galėsiu keistis su juo savo dovanomis ir tokiu būdu augsime kartu.

Visam tam reikia maldos ir didelės savitvards. Kiekvieną mūsų skatina impulsai, bet Dievas davė dovaną juos valdyti. Jeigu leisime vadovauti jiems, o ne protui, tada kitas ir taps paprasčiausiu produktu, gyvūnėliu, mūsų džiaugsmo priežastimi, bet ne Dievo tobuliausiu kūrinium, su kuriuo galiu ištikimai gyventi visą savo gyvenimą, spręsdamas konfliktus, sudėtingas aplinkybes ir nepasiduodamas pasitaikius pirmai sunkiai situacijai. Juolab kito asmens sudaiktinimas kelia pavojų ne tik jam, bet ir tam, kuris sudaiktina. Jis praranda gebėjimą būti dovana: vietoj „būti labiau žmogumi“, pradeda vadovautis dėsniu „kuo daugiau turėti“ – daugiau įspūdžių ar malonumų ir kuo mažiau vertybių ar kūrybingo kentėjimo meilės labui. Kiekvienas iš mūsų privalo atskleisti kito asmens nepakartojamą vertę ir iš jos plaukiantį grožį. Kitaip sakant, vyro rankose moteris turi atrasti savo vertę (o ne jaustis menka ar silpna), o vyras pajusti savo žmogiškumo (ne gyvulio) galią. Esame pašaukti būti sargais: kūno ir sielos sargais, kurie vienas kitam padeda atrasti pašaukimą ir kelią link Šventojo.

Apibendrinimas

Mylimasis: Aš manau, kad kiekvienam žmogui yra svarbu suprasti skaistumo reikšmę savo gyvenime. Nes tik gyvendamas skaisčiai žmogus yra pajėgus sukurti tikrą meilę ir užmegzti dvasinę draugystę su kitu asmeniu.

Kiekvienas žmogus trokšta mylėti ir nori būti mylimas. Tačiau didelė problema yra tai, kad daugelis mano, jog verta turėti lytinių santykių prieš santuoką ir pagyventi kartu. Jie teigia, kad visko reikia „paragauti“ iš anksto ir po to apsispręsti, ar tu nori taip gyventi, ar ne. Man labai liūdna, kad daugelis žmonių pamiršta ar nesusimąsto apie kitas galimybes, kaip galima pažinti kitą žmogų, pavyzdžiui, bendroje veikloje, kelionėse arba šiaip bendraujant. Ir gaila, kad, retas susimąsto apie tai, kad „ragaudamas“ kitą žmogų, jis jį tiesiog sudaiktina. Būtina suvokti savo lytiškumą ne kaip daiktą arba žaislą, bet kaip Dievo dovaną. Tai dovana, kurią turime atsakingai priimti ir lavinti, tokiu būdu gerbiant ne tik savo kūną bei save patį, bet ir kitus.

Mylimoji: Mano nuomone, porai, kuri nori kurti gražius santykius ir puoselėti jų meilę, vienintelis būdas išlaikyti skaisčią draugystę yra tik tada, jei abi pusės sutars tuo klausimu ir palaikys vienas kitą.

Visiems žmonėms svarbu įsisąmoninti, kad lytiškumas tai būdas mylėti, o skaistumas – pamoka kaip juo naudotis.

Lytiškumas yra Dievo dovana, aukščiausia forma išreikšti amžiną ir visišką savęs dovanojimą kitam, kaip tai tegali padaryti vyras ir žmona. Žmonės nėra kaip automobilis, kurį prieš nusipirkdami galime pavažinėti ir išbandyti, o vėliau nuspręsti – tinka jis mums, ar ne. Ilgai bandomas ar pats kitus bandantis žmogus gali ir susidėvėti. Kaip pleistras, kuris daug kartų dedamas ir nuplėšiamas pasidaro niekam nebereikalingas.

Draugavimas skaisčiai iki santuokos padeda labiau pažinti ir pasirinkti vienas kitą ne tik širdimi, bet ir protu. Manau, visiems žmonėms, o ypač jaunimui, svarbu suprasti, jog gyvenimas skaisčiai nėra tik susilaikymas nuo lytinių santykių iki vestuvių. Skaistumas pirmiausia yra širdies dalykas, tai dorybė. O jei tai dorybė, tai ir Dievo dovana. Malonė, kurią Dievas suteikia besistengiančiam gyventi su Juo ir pagal Jo valią. Skaistumas išreiškiamas per kūną, t.y. mūsų elgesį, žvilgsnį, todėl prarastas, su Dievo pagalba, gali būti kaskart atkuriamas.

„Amžina meile aš pamilau tave, todėl nesiliauju tau reikštis ištikima meile“
– sako VIEŠPATS (Jer 31, 3)

NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. *Youcat. Jaunimo katekizmas*. Katalikų pasaulio leidiniai, 2011
2. Fromas E. *Menas mylėti*. Valstybinis leidybos centras, 1992
3. Pagojus R., *Meilės pamokos. Kad nemylėtume kaip idiotai*, 2008
4. *Šventasis Raštas*, Rubšio (ST) ir Kavaliausko (NT) vertimas, LVK (katalikų) leidimas, 1998.
Prieiga per internetą: <<http://biblija.lt/index.aspx?cmp=toc>>
5. *Katalikų Bažnyčios katekizmas (KBK)*, 1996. Prieiga per internetą:
<<http://www.katekizmas.lt/kbk1996p2003/index.html>>
6. Visuotinio Vatikano II Susirinkimo dokumentai. Prieiga per internetą:
<http://www.lcn.lt/b_dokumentai/vatikano_2s/>
7. *L'Osservatore Romano* (3/2007). Prieiga per internetą:
<http://www.opoka.org.pl/zycie_kosciola/media/osservatore/osservatore032007.html>

PAPILDOMAI SKAITYTA LITERATŪRA

1. Casterman J. B., *Meilės santykiai. Ar sėkmė įmanoma?*, 2013
2. West Ch., *Kūno teologija pradedantiesiems*. Katalikų pasaulio leidiniai, 2010

PADEKA

Didelę padėką norėtume išreikšti tiems, kurie prisidėjo prie šio darbo įgyvendinimo:

kun. dr. prof. Andriui Norbekovui už vertingą pokalbį apie lytiškumą ir kūno bei sielos vienovę;
kun. dr. Vladimirui Solovejui už įdomų interviu apie kūno teologiją;
Joanai Fediuk už dalinimąsi savo meniniais sugebėjimais.

Ačiū už draugišką ir šiltą priėmimą,
už tai, kad skyrėte mums savo laiko,
už Jūsų nuoširdumą, įžvalgias mintis, išmintį bei norą padėti.